

Sistemul financiar La Punct. Ce este și cum ne afectează pe fiecare din noi fenomenul spălării banilor

Comentariu analitic

Autor: Dumitru Pîntea

Iunie 2018

Corupția și spălarea banilor, un cerc vicios

La nivel mondial, sintagma „*spălarea banilor*” caracterizează procesul prin care este ascunsă originea unor venituri obținute din infracțiuni, totodată fiind evitate consecințele juridice asupra persoanelor ce au comis aceste infracțiuni. De cele mai multe ori fenomenul spălării banilor este asociat cu activități ilicite, și anume fraude financiare, corupție, contrabandă, trafic de droguri sau extorcare de bani. În lipsa unei cooperări uniforme la nivel global, spălarea banilor devine un fenomen pe cât de considerabil, pe atât de periculos. Conform unor cifre publicate de Banca Mondială¹, doar de pe urma corupției, anual, sunt generate fonduri de peste 1000 de miliarde de dolari (circa 2,5% din PIB-ul mondial), care necesită într-un oarecare mod a fi ”spălate”.

La fel ca fenomenul corupției, spălarea banilor ne afectează pe toți, având uneori consecințe sociale și politice destul de grave. Aceasta destabilizează economia țărilor vulnerabile, compromise integritatea instituțiilor statului și destabilizează sistemului financiar. În rezultat, creșterea și dezvoltarea economică este afectată, tandemul corupție – spălare de bani fiind atât o cauză, cât și o consecință a sărăciei în multe țări. Mai mult ca atât, în lipsa unor măsuri adecvate, fenomenul corupției și spălării banilor se poate transforma într-un cerc vicios care cu greu poate fi combătut. Pe de o parte spălarea banilor pune la dispoziția grupărilor de crimă organizată resursele financiare necesare pentru a întreprinde activități ilicite generând astfel corupție, pe de altă parte corupția generează resurse care ulterior urmează a fi ”spălate”.

Pentru Republica Moldova, spălarea banilor a devenit un subiect de mare actualitate în măsura în care, relativ recent, sistemul bancar național a fost ținta unor ample evenimente de acest gen. Cu o economie în tranziție, un nivel înalt de corupție și un sistem financiar pe alocuri slab supravegheat, țara noastră a devenit ținta unor grupări regionale, sau chiar mondiale de spălare a banilor. Toate au avut același punct de pornire și anume momentul în care sectorul bancar a trecut aproape în totalitate sub controlul unor acționari netransparenți cu interese obscure. În consecință, cele mai răsunătoare cazuri de spălare a banilor prin intermediul unor bănci autohtone s-au petrecut în această perioadă, respectiv cazul ”Laundromat”² și fraudele de la Banca de Economii. Astfel, potrivit unor investigații jurnalistice³ confirmate ulterior de autorități, în perioada anilor 2010 – 2014, prin sectorul bancar autohton au fost tranzitate circa 20 mlrd. USD proveniți din Federația Rusă, fapt ce a transformat Republica Moldova într-un vehicul de spălare a banilor de proveniență ilicită și transferare ulterioară către state de destinație. În același timp, de rând cu episodul ”Laundromat” și fraudele de la Banca de Economii au dezvăluit prezența unor mecanisme specifice procesului spălării banilor, așa cum acesta este recunoscut la nivel internațional. Implicarea unor persoane expuse politic, corupție la nivel înalt, mijloace financiare obținute fraudulos sau utilizarea unor entități off-shor sunt doar cele mai importante elemente care au permis crearea și activarea unor mecanisme complexe de spălare a banilor utilizând sistemul bancar național.

¹ The World Bank, September 26, 2017, <http://www.worldbank.org/en/topic/governance/brief/anti-corruption>

² Cazul ”Laundromat” se referă la tranzitarea prin sistemul bancar național a circa 20 mlrd. USD proveniți din Federația Rusă, bani cu origine dubioasă.

³ „Spălătoria Rusească”: Moscova – Riga via Chișinău, <https://www.rise.md/articol/operatiunea-ruseasca-the-laundromat/>

Spălarea banilor destabilizează economia, sărăcește populația și alimentează corupția

Spălarea banilor poate apărea sub o varietate de forme în funcție de tipul și nivelul infracțiunii ce a generat mijloacele financiare. Cele mai răspândite forme sunt cele care decurg din luare/dare de mită, extorcare de bani, conflict de interese și deturnare de fonduri publice sau private. Pentru Republica Moldova, un exemplu elocvent de spălare a banilor este deturnarea de fonduri din sectorul bancar ceea ce a dus la prăbușirea a trei bănci – Banca de Economii, Banca Socială și Unibank, și necesitatea utilizării unor sume enorme de bani publici pentru a remedia situația. Pentru a înțelege cum spălarea banilor destabilizează economia, sărăcește populația și alimentează corupția vom expune cronologic situația.

Activitatea de bază a băncilor este de a intermedia circuitul banilor într-o economie, de la cei care economisesc spre cei care investesc. Totodată, în activitatea lor băncile nu utilizează bani proprii, ci bani atrași de la populație și firme fapt ce le confirmă caracterul și interesul public⁴. Înainte de a fi fraudate, cea mai mare parte din banii prezenți în cele trei bănci erau fonduri private (bani atrași de la populație și firme) și fonduri publice aparținând mai multor instituții ale statului (banii pentru pensii, salarii, asigurare medicală etc.). În contextul unor acte de corupție și a unor administratori rău intenționați, aceste fonduri au fost sustrate prin intermediul activității de creditare și oferite unor firme. Pentru a ascunde urma banilor și a beneficiarilor, un amplu proces de spălare a banilor a fost demarat, fondurile fiind transferate spre o serie de entități străine și jurisdicții off-shore. Totodată, pentru ca procesul de creditare să poată continua, unele fonduri erau reîntoarse în cele trei bănci pentru achitarea creditelor vechi și ulterior acordate prin noi credite. Tot acest mecanism, confirmat și de investigațiile Kroll⁵, a durat până când cele trei bănci au epuizat toate resursele ce nu le aparțineau. Pentru a nu admite pierderi deponenților și altor bănci, Banca Națională a Moldovei (BNM) cu implicarea Guvernului a acoperit suma fondurilor lipsă din bani publici. Astfel, banii care puteau fi utilizați pentru drumuri, școli, spitale și alte investiții ale statului, într-un cuvânt - averea publică, au mers spre acoperirea fondurilor deturnate.

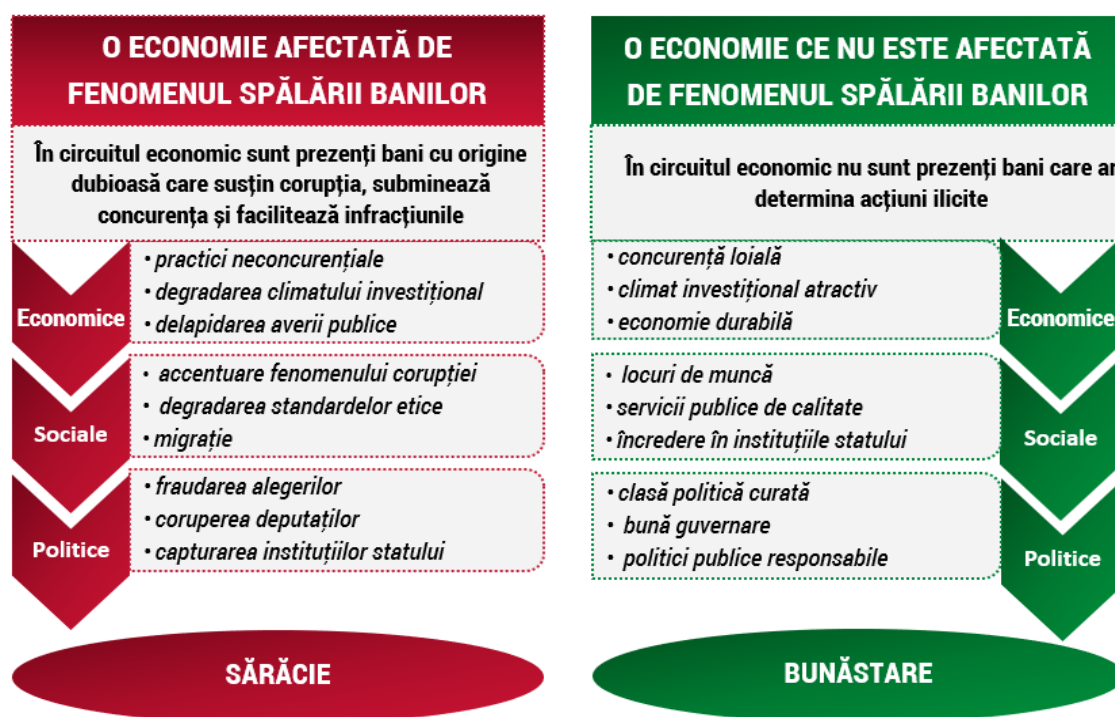
În urma procesului de spălare a banilor, o parte din banii fraudate s-ar putea întoarce în țară fără a fi cunoscută proveniența lor. Acest fapt ar putea și mai mult afecta populația și echilibrele economice în condițiile în care suma de bani disponibilă va fi utilizată pentru noi fapte de corupție, investiții anticoncurențiale și alte acțiuni ilicite. Din punct de vedere economic, consecințe potențiale ale spălării banilor ar putea fi destabilizarea pieței valutare prin cererea crescândă de lei și implicit compromiterea politicilor în domeniul țintirii inflației și cursului de schimb. De asemenea, spălarea banilor poate avea și consecințe sociale și politice destul de grave. În baza fondurilor deturnate, sectoare întregi ale economiei naționale ar putea fi acaparate de persoane dubioase ceea ce ar duce la plecarea investitorilor onești. Mai mult ca atât, fortificarea influenței grupurilor beneficiare din spălarea banilor în sfera economică și politică poate slăbi structura socială, integritatea persoanelor publice, și în consecință instituțiile democratice ale statului. Nu în ultimul rând, ceea ce probabil este cel mai important, spălarea banilor este legată în mod direct de activitatea infracțională ce a generat-o, sursele financiare "spălate" susținând-o în continuarea în vederea creșterii și extinderii.

În concluzie, fraudele din sectorul bancar și procesul ulterior de spălare a banilor a afectat mediul economic și implicit cetățenii țării de cel puțin câteva ori. La prima etapă bani publici au fost utilizați pentru salvare deponenților celor trei bănci. Ulterior, încrederea în moneda națională, sistemul financiar și perspectivele economiei naționale a fost puternic afectată de abuzul unor administratorilor bancari și utilizarea banilor deponenților în scopuri ilicite. În cele din urmă, banii fraudate s-ar putea reîntoarce în țară sub forma unor investiții anticoncurențiale ce ar distorsiona climatul investițional, sau sub forma unor fonduri ce ar susține în continuare corupția și activitățile ilicite. În mod teoretic, consecințele spălării banilor versus avantajele unui sistem economic curat sunt prezentate în (Figura 1).

⁴ Conform legii contabilității Nr. 113 din 27.04.2007 băncile și alte instituții financiare sunt catalogate drept entități de interes public

⁵ Sinteză raportului Kroll, <http://bnm.md/ro/content/bnm-publicat-o-sinteza-detaliata-celui-de-al-doilea-raport-de-investigatie-al-companiilor>

Figura 1. Consecințele spălării banilor vs. avantajele unui sistem economic "curat"

Sursa: Compilația autorului

Cine și cum luptă contra spălării banilor în Republica Moldova?

În scopul protejării sistemului economic, orice stat are nevoie de un cadru instituțional și legislativ adecvat orientat spre prevenirea și combaterea spălării banilor. Încă de la adoptarea primului Cod penal au fost incluse prevederi specifice combaterii spălării banilor. Ulterior, legislația din acest domeniu a fost treptat modernizată, de la Legea privind depistarea veniturilor din infracțiuni grave din anul 1993, până la cea mai nouă lege privind prevenirea și combaterea spălării banilor din 2016. Chiar dacă anumite prevederi evoluează, obiectivul central rămâne același – prevenirea și combaterea spălării banilor în scopul protejării drepturilor și intereselor legitime ale persoanelor fizice și juridice, precum și cele ale statului. În vederea realizării acestui obiectiv sunt stabilite o serie de entități raportoare cele mai expuse la fenomenul spălării banilor care au obligația de a aplica măsuri de identificare a persoanelor fizice sau juridice, precum și a beneficiarului efectiv, și a raporta organului specializat în caz că există o suspiciune de spălare a banilor. Printre entitățile raportoare, cele mai importante sunt instituțiile financiare, atât cele bancare, cât și cele nebankare, unitățile de schimb valutar, agenți imobiliari, notarii publici, etc.

Odată cu semnarea Acordului de Asociere cu Uniunea Europeană, Republica Moldova și-a asumat obligația alinierii legislației anticorupție și cea privind prevenirea spălării banilor la cele mai recente practici europene în domeniu. Totodată, țara noastră și-a asumat obligația de a fortifica cadrul de prevenire și combatere a spălării banilor și în fața mai multor instituții internaționale, domeniul dat fiind sub monitorizare specială din partea comitetului MONEYVAL⁶, dar și a Fondului Monetar Internațional. Astfel, Republica Moldova este obligată să implementeze prevederile Directivei 2015/849⁷ privind prevenirea utilizării sistemului financiar în scopul spălării banilor sau finanțării terorismului, dar și cele mai noi

⁶ Comitetul de monitorizare al Consiliului Europei privind realizarea măsurilor împotriva spălării banilor și finanțarea terorismului

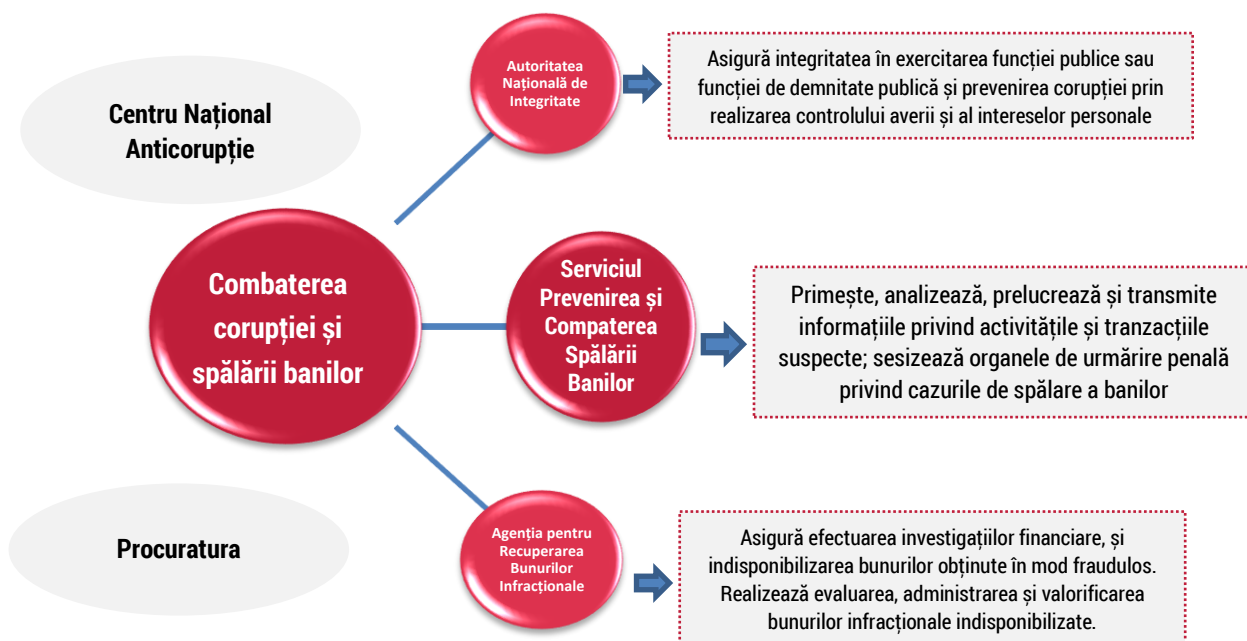
⁷ Directiva (UE) 2015/849 a Parlamentului European și a Consiliului din 20 mai 2015 privind prevenirea utilizării sistemului financiar în scopul spălării banilor sau finanțării terorismului

standarde în domeniu elaborate de FATF (Financial Action Task Force)⁸. După mai multe tergiversări, Legea nouă cu privire la prevenirea și combaterea spălării banilor a fost adoptată abia în luna decembrie 2017, ceea ce a împiedicat în mare parte elaborarea și adoptarea până în prezent a legislației secundare precum și punerea în aplicare efectivă a legii.

La nivel de instituții, unitatea națională cu atribuții specifice în domeniul prevenirii și combaterii spălării banilor este Serviciul Prevenirea și Combaterea Spălării Banilor (SPCSB). Conform legii adoptate la sfârșitul anului 2017, acest serviciu este o autoritate publică care funcționează ca organ central de specialitate autonom și independent. Colaboratorii Serviciului sunt implicați în efectuarea de investigații financiare, care constau din verificarea indicilor de suspiciune prezentați de entitățile raportoare. De asemenea, Autoritatea Națională de Integritate (ANI) completează atribuțiile SPCSB în procesul de prevenire și combatere a spălării banilor prin controlul averii și intereselor personale ale persoanelor publice și a celor cu demnitate publică. Totodată, Agenția de Recuperare a Bunurilor Infracționale (ARBI) urmărește recuperarea bunurilor obținute ilicit, inclusiv a celor rezultate de pe urma spălării banilor. Astfel, la nivel teoretic, aceste trei instituții ar trebui să asigure punerea în aplicare a unei politici coerente a statului împotriva corupției și spălării banilor și să asigure că evenimente similare celor din perioada 2010 - 2014 să nu se mai repete (Figura 2).

Cu toate acestea, la moment persistă o serie de deficiențe la nivelul instituțiilor responsabile de combaterea spălării banilor, fapt ce în continuare creează premise pentru persistența fenomenului respectiv. Cele mai importante țin de întârzieri în aprobarea cadrului normativ secundar de aplicare a legii privind prevenirea și combaterea spălării banilor și finanțării terorismului. De asemenea, din cauza întârzierii în selectarea conducerii ANI, metodologia de verificare a averilor și a intereselor personale și respectarea regimului juridic al conflictelor de interese, al incompatibilităților și al restricțiilor, nu a fost încă aprobată. În cele din urmă și lipsa unui Regulament de activitate al instituției nici ARBI nu și-a început efectiv activitatea.

Figura 2. Cadrul național de luptă contra corupției și spălării banilor

Sursa: Compilația autorului

⁸ Financial Action Task Force - este un organism a cărui obiective sunt de a stabili standarde și de a promova implementarea eficientă a măsurilor legale pentru combaterea spălării banilor, a finanțării terorismului și a altor amenințări legate de integritatea sistemului financiar internațional.

Ce trebuie de reținut !

Rezultatele din ultimii ani demonstrează faptul că Republica Moldova a fost un teritoriu propice pentru grupările transfrontaliere antrenate în activități de spălare a banilor. În contextul amplificării fenomenului corupției la nivel înalt, a curenților de ordin legislativ și imixtiunii politicului în activitatea organelor de supraveghere, sistemul financiar național a devenit vulnerabil în fața riscurilor de fraudă și spălare a banilor. Chiar și după reformarea cadrului național de supraveghere bancară și a celui de prevenire și combatere a spălării banilor, tentația utilizării sistemului financiar național drept platformă de legalizare și tranzit a fondurilor de origine dubioasă rămâne una destul de mare. Spre exemplu, în anul 2016, de la entitățile raportoare în adresa SPCSB au parvenit circa 600 mii de formulare ce conțineau tranzacții evaluate ca fiind suspecte. Dintre acestea, 236 de dosare au fost trimise în adresa organelor de urmărire penală (procuratură și CNA), 19 în adresa Inspectoratului Fiscal Principal de Stat, 22 către regulatorii pieței financiare (BNM și CNPF) și alte 38 în adresa unor organe de forță. Ponderea cea mai semnificativă este deținută de sectorul bancar, respectiv celor 11 instituții bancare revenindu-le circa 99,6% din volumul total al formularelor recepționate.

Deși au fost demarate investigații ample privind fraudele din sectorul bancar și cazul "Laundromat", investigațiile rămân departe de a fi finalizate. La trei ani de la aceste cazuri răsunătoare de spălare de bani, prejudiciile cauzate contribuabililor, sistemului economic și societății în ansamblu sunt departe de a fi recuperate. În același timp, o serie de măsuri legislative implementate, sau propuse a fi implementate, amplifică riscurile aferente fenomenului spălării banilor în țara noastră. Cu excepția programului cetățenie prin investiții care a trecut oarecum neobservat de rând cu alte inițiative legislative, sub presiunea societății civile și a partenerilor de dezvoltare, autoritățile au renunțat la ce mai mare parte dintre acestea. Chiar și așa, faptul că asemenea inițiative au apărut sugerează probabilitatea aducerii în actualitate și realizării acestora în viitor.

Inițiativele recente care au venit în contradicție cu eforturile de combatere a corupției în sectorul public și generează riscuri majore de creștere a fenomenului de spălare a banilor sunt:

- **Programul cetățenie prin investiții (adoptat)** - obținerea cetățeniei Republicii Moldova în schimbul unor investiții reprezintă un pericol iminent și direct la adresa securității țării. Asemenea programe sunt caracteristice paradisurilor fiscale sau zonelor off-shore care, de cele mai multe ori, se abțin de la implementarea standardelor internaționale de transparență și dezvăluire a informațiilor. Anume experiența acestor țări demonstrează că principalii beneficiari ai acestor programe sunt politicienii corupți și afaceriștii dubioși implicați în scandaluri privind spălare de bani, activități ilicite sau evaziune fiscală. Nu în ultimul rând, plasarea investițiilor în sectorul imobiliar reprezintă principalul mecanism de integrare a fondurilor rezultate din spălarea banilor la nivel mondial;
- **Amnistia fiscală (retras)** - deși această formă de anulare a datoriilor fiscale este una relativ des întâlnită pe plan internațional, aplicată abuziv aceasta se poate transforma într-un mecanism de integrare a fondurilor rezultate din spălarea de bani. Un asemenea caz îl reprezintă inițiativa legislativă a unor deputați de la sfârșitul anului 2016 când a fost propus spre adoptare un proiect de lege privind liberalizarea capitalului și stimularea fiscală⁹. Acesta prevedea anularea tuturor penalităților fiscale a persoanelor fizice și juridice în schimbul achitării sumei datorate. Totuși, prin interzicerea organelor fiscale de a efectua controlul corectitudinii calculării și achitării impozitelor și altor taxe pentru perioadă supusă amnistiei fiscale se creează posibilitatea legalizării unor sume ilicite de bani. Chiar dacă autoritățile au renunțat la promovarea acestei inițiative, oricând instrumentul dat poate reveni în actualitate;
- **Liberalizarea capitalului (retras)** - legalizarea activelor este una din cele mai răspândite metode de integrare a fondurilor provenite din spălarea banilor utilizată de statele cu un nivel înalt de corupție. În Republica Moldova un astfel de instrument a fost propus către sfârșitul anului 2016 odată cu înaintarea proiectului de lege privind liberalizarea capitalului și stimularea fiscală. Chiar dacă proiectul nu a fost adoptat, totuși mecanismul propus

⁹ <http://parlament.md/ProcesulLegislativ/Proiectedeactelelegislative/tabid/61/LegislativId/3503/language/ro-RO/Default.aspx>

oricând poate reveni pe agenda guvernanților. Acesta urmărea ca orice persoană fizică își va putea declara activele (ex: mijloace bănești, bunuri imobiliare, cote-părți, valori mobiliare, mijloace de transport rutier) care erau înregistrate pe alte persoane sau neînregistrate deloc fiind garantată protecția juridică, respectiv statul nu va putea verifica proveniența acestor active și nici nu va aplica sancțiuni pentru dobândirea ilicită sau nedeclararea acestor proprietăți, în schimbul unei taxe de 2% din valoarea activelor.

- **De-criminalizarea unor infracțiuni economice (retras)** – prin intermediul acestei inițiative au fost propuse o serie de amendamente la legislația penală care propun liberarea de răspundere penală, respectiv suspendarea executării pedepsei cu închisoarea, pentru majoritatea infracțiunilor bancare și a celor ce țin de piața financiară și de asigurări. Este vorba de infracțiuni din domeniul creditării și administrării bancare, infracțiunile ce țin de piața valorilor mobiliare, titlurile de valoare, încălcarea drepturilor acționarilor și a concurenței, altfel spus – principalele infracțiuni care au facilitat fraudele bancare și au permis activarea unor mecanisme de spălare a banilor. Mai mult ca atât, aceste prevederi contravin celor mai recente norme în materie de prevenire și combatere a spălării banilor care prevăd impunerea unor sancțiuni consistente în vederea prevenirii și limitării riscurilor asociate.

Nu în ultimul rând, combaterea spălării banilor trebuie să se orienteze și către alte măsuri ce privesc politica economică a statului. Astfel, pe lângă eliminarea deficiențelor instituționale și legale specifice domeniului, măsuri precum dez-offshorizarea economiei, implementarea standardelor internaționale de transparență sau verificarea amănunțită a investițiilor din destinații dubioase trebuie să fie pe agenda guvernanților. De asemenea, ținând cont că sectorul bancar rămâne cea mai vulnerabilă componentă în calea mecanismelor din ce în ce mai sofisticate de spălare a banilor atât băncile, cât și BNM la nivel de sector, trebuie să aplice politici coerente de prevenire, identificare și gestiune a riscului asociat acestui fenomen. Totodată, acestea se referă și la entitățile financiare nebancale care devin din ce în ce mai prezente în circuitul financiar autohton și mai expuse la fraude și activități infracționale. În acest sens, practica internațională¹⁰ propune o serie de măsuri printre care cele mai importante ar fi:

- **Definirea unor proceduri clare de identificare a riscurilor și coordonare pe intern** – instituțiile financiare trebuie să aloce resurse suficiente pentru promovarea unor programe anti corupție și anti spălare a banilor. Administratorii trebuie să comunice într-un mod foarte clar colectivului o atitudine de toleranță zero față de corupție și spălarea de bani;
- **Aplicarea unor măsuri preventive adecvate de cunoaștere a clientului inclusiv a beneficiarilor efectivi finali** – în interacțiunea cu clienții, instituțiile financiare trebuie să dispună de mecanisme de monitorizare a tranzacțiilor suspecte și identificare a potențialelor “red flags”. De asemenea, chestionarele de cunoaștere a clientelei sau orice alte instrumente în acest sens, trebuie adaptate la specificul activității și complexității clienților ;
- **Identificarea și gestionarea specială a relațiilor cu persoanele expuse politic** – urmare statului și influenței politice pe care o comportă anumite persoane, riscul implicării acestora în spălare de bani este mult mai ridicat. Astfel, în cazul în care procedura de cunoaștere a clientului identifică persoane expuse politic, instituțiile financiare trebuie să fie ia măsuri rezonabile suplimentare pentru a stabili sursa fondurilor și să aplice o monitorizare efectivă a afacerilor în timp;
- **Păstrarea și schimbul de informații cu instituțiile responsabile în domeniu** – fiind entități raportoare, instituțiile financiare trebuie să se asigure de existența unor proceduri clare și rapide de diseminare a informațiilor susceptibile de spălare a banilor către instituțiile responsabile.
- **Facilitarea cooperării transfrontaliere** – la nivel internațional, statele trebuie să se asigure de existența unor acorduri privind schimbul rapid de informații privind relațiile dintre instituțiile financiare. De asemenea, băncile trebuie să se asigure că evaluează adecvat activitățile ce implică utilizarea unor entități rezidente în jurisdicții ce nu implementează standardele internaționale în materie de transparență și dezvoltare a informațiilor.

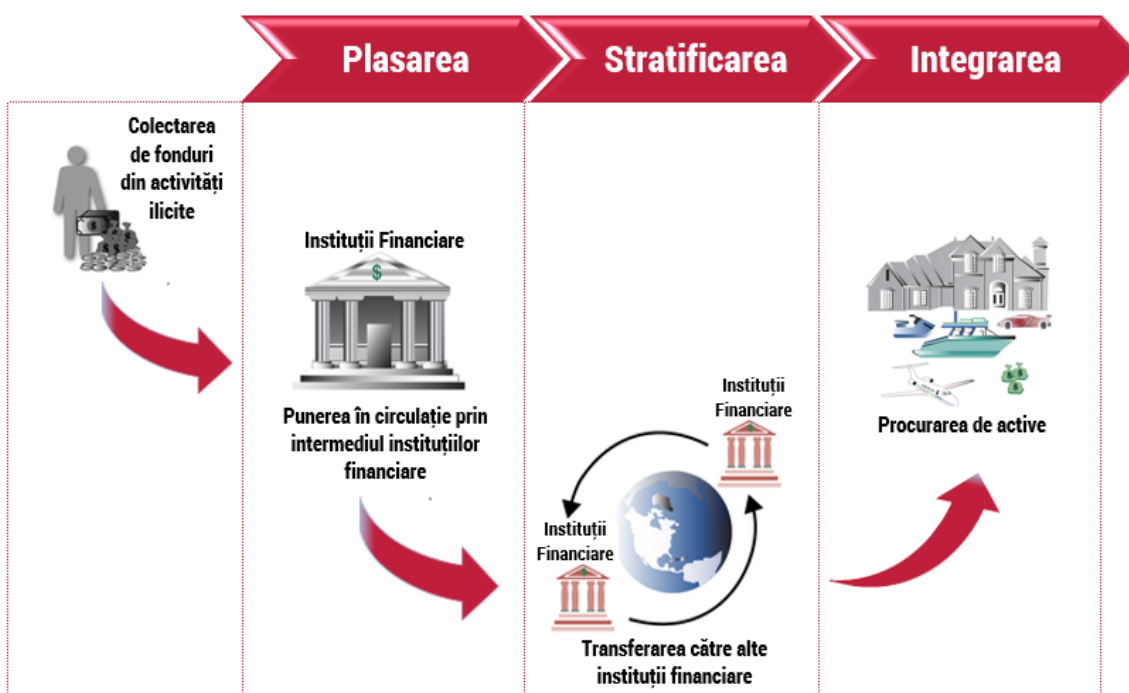
¹⁰ The FATF Recommendations, <http://www.fatf-gafi.org/publications/fatfrecommendations/documents/fatf-recommendations.html>

Spălarea banilor, cum funcționează?

Deși tehnicile de spălare a banilor pot varia de la caz la caz cu nivele diferite de complexitate, totuși practica internațională ne prezintă că acest proces decurge de cele mai multe ori în trei etape. În mod cronologic, este vorba de transferarea fondurilor de la asocierea directă cu infracțiunea, deghizarea traseului pentru a împiedica urmărirea banilor și punerea la dispoziția beneficiarului a banilor cu origine, deja, legală. În practica internațională aceste etape mai sunt denumite (i) plasarea, (ii) stratificarea și (iii) integrarea mijloacelor financiare (Figura 3).

- (i) **Plasarea** - La această etapă are loc deplasarea fondurilor de la sursa generatoare și punerea lor în circulație prin intermediul instituțiilor financiare, magazinelor, caselor de schimb valutar, cazinourilor etc.. Această fază este cea mai vulnerabilă pentru infractori, organele abilitate de supraveghere și entitățile financiare fiind responsabile de verificarea provenienței banilor și cunoașterii detaliate a clientului.
- (ii) **Stratificarea** - În cadrul acestei etape sunt realizate o serie de tranzacții pentru a îndepărta fondurile de la sursa de unde provin. Cea mai utilizată metodă este cea a transferului electronic dintr-o serie de conturi din diverse bănci de pe întreg globul, în special cele cu ramificații în jurisdicții off-shore. Astfel, ținând cont că autoritățile jurisdicțiilor respective deseori nu cooperează cu organele de anchetă specializate în combaterea activităților infracționale, detectarea și descoperirea unei activități de spălare a banilor devine din ce în ce mai dificilă.
- (iii) **Integrarea** - Dacă s-a reușit parcurgerea primelor două etape, cea de-a treia vine să includă fondurile în circuitul economic legal. Astfel, mijloacele financiare obținute în mod ilicit sunt investite într-un mod în care acestea par a fi câștiguri obișnuite din careva afaceri legale. De cele mai multe ori se recurge la achiziționarea de bunuri imobiliare sau a unor bunuri de lux, realizarea unor împrumuturi fictive sau activități false de import/export. Totodată, în rezultatul acestei etape, bunurile sau fondurile cu aparența provenienței lor din activități legale sunt puse la dispoziția beneficiarului.

Figura 3. Cele trei etape în procesul spălării banilor

Sursa: Compilația autorului în baza ilustrației din FinCEN Related Series: An Assessment of Narcotics Related Money Laundering